

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA VĂN HÓA DÂN TỘC THIẾU SỐ

PHẠM THỊ NHUNG

**DÂN CA MUỒNG VÀ VẬN DỤNG VÀO
CÔNG TÁC THÔNG TIN TUYÊN TRUYỀN
HIỆN NAY Ở NGỌC LẶC, THANH HOÁ**

**KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP CỦ NHÂN VĂN HÓA
CHUYÊN NGÀNH VĂN HÓA DÂN TỘC THIẾU SỐ**

MÃ SỐ: 608

Hướng dẫn khoa học: PGS.TS. TRẦN TRÍ TRẮC

HÀ NỘI, 6/2008

LỜI CẢM ƠN

Đề tài là kết quả của cả một quá trình tìm tòi, khảo sát, nghiên cứu trên thực địa và trong tài liệu. Để hoàn thành Khoa luận này, sinh viên đã nhận được sự giúp đỡ tận tình của PGS. TS Trần Trí Trắc; sự quan tâm, tạo điều kiện của các thầy cô giáo trong Khoa Văn hóa Dân tộc thiểu số; của các cán bộ Trung tâm Văn hóa Thể thao, Phòng Văn Hóa ; các cán bộ phòng Nông nghiệp huyện Ngọc Lặc và bà con nhân dân xã Thạch Lập.

Ngoài ra, sinh viên còn xin bày tỏ lòng biết ơn tới các cán bộ tại Viện Dân tộc học, Phòng Thư viện Viện Dân tộc học, Trung tâm Thư viện Quốc gia, Trung tâm Thư viện trường Đại học Văn hóa Hà Nội.

Do hạn chế về thời gian và trình độ nên Khoa luận không tránh khỏi những thiếu nhũng thiếu sót. Vì vậy, người viết rất mong nhận được sự đóng góp chân thành của các thầy cô và các bạn để đề tài được hoàn chỉnh hơn.

Sinh viên

Phạm Thị Nhụng

MỤC LỤC

	Số trang
LỜI CẢM ƠN.....	1
LỜI MỞ ĐẦU.....	3
CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN VỀ NGƯỜI MUỜNG Ở NGỌC LẶC, THANH HOÁ.....	6
1.1. Điều kiện tự nhiên	6
1.2.1. Người Mường ở Ngọc Lặc	9
1.2.2. Đời sống vật chất.....	10
1.2.3. Đời sống tinh thần.....	14
CHƯƠNG 2. DÂN CA CỦA NGƯỜI MUỜNG Ở NGỌC LẶC, THANH HOÁ.....	21
2.1 Những quan niệm về dân ca.....	21
2.2. Những hình thức sinh hoạt trong dân ca Mường ở Ngọc Lặc.	21
2.2.1. Xường	22
2.2.2. Đang	25
2.2.3. Hát ru	29
2.2.4. Mo	33
2.3. Những nét cơ bản của dân ca Mường trong đời sống nhân dân huyện Ngọc Lặc, Thanh Hoá	39
2.4. Những giá trị của dân ca Mường Ngọc Lặc	42
CHƯƠNG 3. VẬN DUNG DÂN CA MUỜNG VÀO CÔNG TÁC THÔNG TIN TUYÊN TRUYỀN Ở NGỌC LẶC, THANH HOÁ.....	51
3.1. Những quan niệm về thông tin tuyên truyền.....	51

3.2. Những giải pháp về vận dụng dân ca Mường vào công tác thông tin tuyên truyền.....	53
3.3. Những thành tựu trong việc vận dụng dân ca Mường vào công tác thông tin tuyên truyền	58
3.4. Thực trạng của công tác thông tin tuyên truyền ở Ngọc Lặc.....	60
3.5. Những giải pháp cho việc vận dụng dân ca Mường vào công tác thông tin tuyên truyền hiện nay ở Ngọc Lặc	63
3.6. Những kiến nghị cho việc vận dụng	66
KẾT LUẬN	69
PHỤ LỤC.....	71
BẢN ĐỒ HÀNH CHÍNH HUYỆN NGỌC LẶC	72
MỘT SỐ TƯ LIỆU VỀ ĐIỀU KIỆN TỰ NHIÊN- KINH TẾ XÃ HỘI CUA NGỌC LẶC.....	73
MỘT SỐ LÀN ĐIỀU DÂN CA MUỜNG Ở NGỌC LẶC	76

Lời mở đầu

1. Lý do chọn đề tài

Việt Nam đã bước vào thời kỳ hội nhập thực sự. *Con Hổ Châu Á* đang vươn mình mạnh mẽ để trở thành *Rồng* của ngày mai. Được mệnh danh là *điểm đến an toàn nhất*, Việt Nam có nhiều thời cơ lớn để khẳng định mình. Song thách thức cũng không phải nhỏ: kẻ thù lợi dụng nói xấu chế độ, lôi kéo đồng bào dân tộc thiểu số, nguy cơ hòa tan văn hóa... Trước tình hình ấy, chúng ta cần phải quan tâm hơn nữa đến công tác thông tin tuyên truyền để giữ gìn và phát huy truyền thống tốt đẹp của dân tộc.

Trong vườn hoa đa sắc tộc của Việt Nam, người Mường nổi lên với nhiều hiện tượng văn hóa dân gian độc đáo: Tang ma, lễ hội, kiến trúc, tín ngưỡng - tôn giáo, cưới xin... và đặc biệt là dân ca - một thành tố quan trọng cấu thành nghệ thuật biểu diễn dân gian. Ở đó, không thể không kể đến dân ca của người Mường Ngọc Lặc, Thanh Hóa.

Sinh ra và lớn lên trên quê hương có nhiều người Mường sinh sống, người viết phần nào hiểu được sức hấp dẫn của dân ca Mường và vai trò của nó trong công tác thông tin tuyên truyền hiện nay tại Ngọc Lặc. Những năm gần đây, công tác tuyên truyền đường lối chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước ở Ngọc Lặc đã được các cấp, các ngành quan tâm đẩy mạnh và thu được một số kết quả đáng khích lệ. Hầu hết, các chương trình tuyên truyền đều vận dụng dân ca Mường. Tuy nhiên, sự vận dụng chưa sâu, chưa triệt để nên hiệu quả chưa cao. Chính vì vậy, cần phải tiếp sức để tạo đà cho công tác thông tin tuyên truyền của huyện được nâng cao hiệu quả thông qua việc sử dụng chất liệu Dân ca Mường.

Những lý do trên là điều khiến người viết say mê tìm hiểu đề tài *Dân ca Mường và vận dụng vào công tác thông tin tuyên truyền hiện nay ở Ngọc Lặc, Thanh Hóa*.

2. Lịch sử nghiên cứu đề tài

Viết về Dân ca Mường Thanh Hóa, hiện nay đã có một số công trình: *Tục ngữ dân ca Mường Thanh Hóa* của tác giả Minh Hiệu. (Nhà xuất bản Thanh Hóa ấn hành tháng 5 năm 1981), *Xướng trai gái dân tộc Mường* của tác giả Bùi Chí Hăng, Hoàng Anh Nhân (Nhà xuất bản văn hóa dân tộc ấn hành năm 2002), *Văn hóa dân gian Mường* của tác giả Cao Sơn Hải (Nhà xuất bản văn hóa dân tộc ấn hành năm 2006). Song, các công trình đó mới chỉ dừng lại ở góc độ ca từ, tìm hiểu trên diện rộng; chưa có một nghiên cứu nào nói về sự vận dụng của Dân ca Mường trong công tác thông tin tuyên truyền ở huyện Ngọc Lặc.

3. Mục đích nghiên cứu

- Tìm hiểu sâu hơn về dân ca Mường ở Ngọc Lặc, Thanh Hóa.
- Giới thiệu nét độc đáo trong dân ca Mường.
- Khẳng định vai trò của dân ca Mường trong công tác thông tin tuyên truyền ở Ngọc Lặc, Thanh Hóa.
- Đưa ra một số kiến nghị, giải pháp về việc giữ gìn và vận dụng có hiệu quả dân ca Mường trong công tác thông tin tuyên truyền hiện nay của Ngọc Lặc, Thanh Hóa.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng: Dân ca của người Mường.

Phạm vi: Ngọc Lặc, Thanh Hóa.

5. Phương pháp nghiên cứu đề tài

Người viết dựa trên cơ sở của chủ nghĩa Mác-Lênin, đường lối Văn hoá- Văn nghệ của Đảng cộng sản Việt Nam và tư tưởng Hồ Chí Minh với các phương pháp:

- Phương pháp liên ngành: Sử học, Văn hóa học, Dân tộc học.
- Phương pháp điền dã dân tộc học (là phương pháp chính để người viết thu thập tài liệu).

Ngoài ra, người viết còn sử dụng các phương pháp thống kê, phương pháp miêu tả, so sánh, phân tích, tổng hợp để xử lý tư liệu.

6. Đóng góp của đề tài

Góp phần khẳng định giá trị văn hóa của người Mường ở Ngọc Lặc, Thanh Hóa.

Góp phần tìm hiểu sâu sắc về vai trò của dân ca Mường trong công tác thông tin tuyên truyền ở Ngọc Lặc hiện nay.

Góp phần đẩy mạnh và nâng cao hiệu quả công tác thông tin tuyên truyền theo chính sách của Đảng, Nhà nước.

7. Bố cục của Khoa luận

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Khoa luận gồm 3 chương:

Chương 1. Tổng quan về người Mường ở Ngọc Lặc - Thanh Hóa.

Chương 2. Dân ca của người Mường ở Ngọc Lặc - Thanh Hóa.

Chương 3. Thực trạng và giải pháp cho việc vận dụng dân ca Mường vào công tác thông tin tuyên truyền hiện nay ở Ngọc Lặc - Thanh Hóa.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Từ Chi. *Góp phần nghiên cứu văn hóa tộc người*, NXB. Văn hóa Dân tộc, Hà Nội, 2003.
2. Jeame Cuisirier, *Người Mường địa lý nhân văn và xã hội*, NXB. Lao động, Hà Nội, 1995.
3. Lương Ngọc Chung. *Quy hoạch thuỷ lợi chi tiết huyện Ngọc Lặc tỉnh Thanh Hoá*, Viện Quy hoạch thuỷ lợi, Hà Nội, 2007.
4. Kỷ yếu hội thảo Hoà Bình. *Văn hóa dân tộc Mường*, Viện thông tin Khoa học Xã hội, Hà Nội, 1995.
5. Bùi Tuyết Mai. *Người Mường ở Việt Nam*, NXB Văn hóa Dân tộc, Hà Nội, 1999.
- 6 Cao Sơn Hải. *Tục ngữ Mường Thanh Hoá*, NXB Văn hóa- Thông tin, Hà Nội, 2002.
7. Mai Thị Hồng Hải. *Văn hóa dân gian làng Muốt*, NXB Khoa học Xã hội, Hà Nội, 2004.
8. Bùi Chí Hăng, Hoàng Anh Nhân. *Xường trai gái dân tộc Mường*, NXB Văn Hoá Dân tộc, Hà Nội, 2002.
9. Trần Hằng. *Từ điển tiếng Việt*, NXB .Văn Hoá- Thông tin, Hà Nội, 2007.
10. Minh Hiệu. *Tục ngữ dân ca Mường Thanh Hoá*, NXB Thanh Hoá, Thanh Hoá, 1981.
11. Nguyễn Đắc Diệu Lam. *Hát ru: Nghệ thuật và đê tài, chủ đề*. Tạp chí Dân tộc học, số 1/ 1995.
12. Nguyễn Đắc Diệu Lam. *Hát ru: chức năng, thể loại*, Tạp chí Dân tộc học, số 1/ 1992.
13. Đặng Văn Lung, Vương Anh, Hoàng Anh Nhân. *Sử thi Mường*, NXB. Khoa học Xã hội, Hà Nội, 1988
14. Đặng Văn Lung. *Dân ca và làng quê*, Tạp chí Dân tộc học, số 3/ 1984.
15. Thi Nhị. *Về việc sử dụng tài liệu văn nghệ dân gian*, Tạp chí Dân tộc học, số 4/ 1978.

16. Bùi Thị Kim Phúc. *Nghi lễ Mo trong đời sống tinh thần của người Mường*, NXB. Khoa học Xã hội, Hà Nội, 2004.
17. Bùi Thiện, Trương Sỹ Hùng. *Vốn văn hóa cổ Việt Nam. Đất đẻ nước*, NXB. Văn hóa- Thông tin, Hà Nội, 1995.
18. Bùi Thiện. *Dân ca Mường*, NXB. Văn hóa Dân tộc, Hà Nội, 2003.
19. Bùi Thiện, Mai Văn Trí. *Truyện thơ dân gian dân tộc Mường*, NXB. Văn hóa, Hà Nội, 1976.
20. Trần Từ. *Người Mường và núi đồi*, Tạp chí Dân tộc học, số 3/ 1976.